Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22a§ muuttamisesta
HE 187/2024vp

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22a§ muuttaminen

1 Asia

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta pyytää Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueelta kirjallista asiantuntijalausuntoa liittyen Hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22a§ muuttamisesta.

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue on antanut syyskuussa 2024 kirjallisen lausuman Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain muuttamisesta.

2 Hallituksen esitys

Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue suhtautuu myönteisesti Hallituksen esityksessä (HE 187/2024) esitettyihin keskeisiin ehdotuksiin.

On tärkeää, että lakimuutosten yhteydessä huomioitaisiin erityisesti palveluntuottajat, joiden toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäisille lapsille. Lasten terveyteen ja turvallisuuteen liittyvien asioiden varmistaminen kokonaisuudessaan jo ennen kuin palveluntuottaja rekisteröidään, olisi ensiarvoisen tärkeää. Asioiden korjaaminen jälkikäteen on monesta näkökulmasta vaikeaa ja hankalaa.

Hallituksen esityksessä on arvioitu vaikutuksia myös mm. hyvinvointialueiden näkökulmasta. Sivulla 17 todetaan mm. että
*Olisi **hyvinvointialueen velvollisuus selvittää,** että ehdotetun sääntelyn nojalla toimintansa aloittaneella palveluntuottajalla on oikeus aloittaa palvelujen tuottaminen ennen rekisteröintiä. Valvontaviranomaisten kuormituksen hallitsemiseksi hyvinvointialueiden tulisi pyrkiä selvittämään edellytysten täyttymistä suoraan palveluntuottajalta ja mahdollisesti loppuvuoden 2024 aikana julkaistavasta Soteri-rekisterin julkisesta tietopalvelusta. **On myös arvioitu, että ehdotetun väliaikaisen sääntelyn nojalla ilman valvontaviranomaisten suorittamaa ennakkovalvontaa aloitettu toiminta voisi lisätä tarvetta hyvinvointialueen omavalvonnallisille valvonta- ja ohjaustehtäville.***

Lisäksi Hallituksen esityksessä sivulla 17 todetaan, että

Perheryhmäkotien rekisteröimisen siirtymäsäännökset eivät vaikuttaisi valvontaviranomaisissa käsiteltävien hakemusten määrään. Siirtymäsäännökset voisivat lisätä valvontaviranomaisten antaman ohjauksen ja neuvonnan tarvetta, mutta toisaalta kyseessä on lukumäärältään pieni joukko yksityisiä palveluntuottajia. Hyvinvointialueen tehtävänä on valvoa ja ohjata järjestämisvastuulleen kuuluvaa toimintaa valvontalain ja hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) mukaisesti. Ilman huoltajaa maahan tulleet lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä, joiden ympärivuorokautisen hoivan laadun turvaaminen on tärkeää. ***Vaikka yksityisillä palveluntuottajilla ei olisi rekisteröintipäätöstä, olisi hyvinvointialueen edelleen valvottava ja ohjattava perheryhmäkotien toimintaa omien lakisääteisten velvoitteidensa mukaisesti. Ehdotettu sääntely korostaisi hyvinvointialueen tekemää valvontaa yksityisten perheryhmäkotien odottaessa rekisteröimispäätöstä.***

Edellä esitetyt toimintakäytännöt tuovat lisää velvollisuuksia ja tehtäviä hyvinvointialueille, jotka edellyttävät henkilöstöresurssointia em. asioiden valvontaan.

Säännöskohtaiset muutokset:

5§: Oikeus tuottaa terveyspalveluja

Ehdotetun 3 momentin nojalla toimintansa aloittanutta tai muutoksen toteuttanutta palveluntuottajaa ja sen palveluyksikköä olisi pidettävä valvontalain mukaisesti rekisteröitynä sovellettaessa muuta lainsäädäntöä. Esimerkiksi hyvinvointialue voisi hankkia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 14 §:n 1 momentin mukaisesti palveluja suoraan ehdotetun 3 momentin perusteella toimintansa aloittaneelta palveluntuottajalta. ***Hyvinvointialueen velvollisuutena tällöin olisi selvittää, että palveluntuottajalla on ehdotetun säännöksen mukainen oikeus aloittaa palvelujen tuottaminen ennen rekisteröintiä koskevaa päätöstä ja sen perusteella tehtävää rekisterimerkintää****.*

Edellä esitetty kohta em. muodossa kirjattuna jättää runsaasti tulkinnanvaraa. 5§ edellyttää kuitenkin, että palveluntuottaja on tehnyt 16§ mukaiset hakemukset palveluntuottajan ja palveluyksikön rekisteröimiseksi. Käytännössä ei ole mahdollista, eikä kenenkään kannalta järkevää, että hyvinvointialue käy läpi kaikki vireillä olevat, rekisteröintipäätöstä odottavat asiat.

52§ Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Palveluntuottajan mahdollisuus jatkaa perheryhmäkodin tai muun asuinyksikön toimintaa turvaa lasten asemaa.

56§ Julkisen palveluntuottajan rekisteröinti

Julkisten palveluntuottajien rekisteröinnin siirtyminen vuoden 2028 alkuun mahdollistaa huomioimaan paremmin myös tulevat muutokset palvelurakenteessa ja -organisaatiossa.

Tanja Penninkangas
sosiaalijohtaja

Marita Kojola
valvontapäällikkö

Tiedoksianto

☑ Annettu tiedoksi sähköisesti
Päivämäärä: 15.11.2024
Vastaanottajat: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta